

Studiehandledning till scoutledarboken

-Det förbundsgemensamma scoutprogrammet

Denna handledning är framtagen av equmenia och Studieförbundet Bilda för att hjälpa dig och dina ledarkollegor i scoutkåren att förstå hur scoutledarboken är upplagd och hur den kan användas i kåren.

Studieguiden innehåller ett förslag på 6 träffar, totalt 12 studietimmar. Frågor, övningar och antal träffar är endast förslag. Det är viktigt att ni själva bestämmer hur ni vill lägga upp er studiecirkel. Fråga din Bilda-konsulent om råd! En lämplig gruppstorlek är 3-9 personer. Är man fler kan det vara bra att köra två cirklar. Information om hur ni anordnar en studiecirkel för ledare hittar ni på www.bilda.nu eller genom att kontakta ditt lokala Bilda-kontor. Det är genom Bildas konsulenter ni får scoutledarboken.

Som ledare av studiegruppen är du också deltagare, vilket innebär att du också delar med dig av dig själv och dina tankar. Din uppgift är att hålla i strukturen och tiden så att alla får utrymme och att allas kunskap, erfarenheter och tankar tas tillvara.

På första träffen är det bra att komma överens om vilka regler som gäller för samtalet, till exempel

- att det är OK att uttrycka tankar som inte är färdigtänkta
- att alla talar i jagform
- att alla får talutrymme
- att tidsramarna hålls.

Förutsättning för deltagande

- Deltagarna bör ha bläddrat i scoutledarboken före första sammankomst.
- Alla deltagare bör ha var sin ledarbok.

Översikt:

Första samlingen:	<i>Att få överblick över scoutledarboken, scoutprogrammet med 14 målspar och åldersindelningen.</i>
Andra samlingen:	<i>Att lägga grunden för terminen.</i>
Tredje samlingen:	<i>Att fortsätta planera terminen och scoutsamlingarna.</i>
Fjärde samlingen:	<i>Att reflektera kring frågor om scouting och kristen tro och hur det påverkar vår planering.</i>
Femte samlingen:	<i>Att lära mer om Scoutmetoden och reflektera kring hur det är att vara scoutledare.</i>
Sjätte samlingen:	<i>Rekrytering</i>

Kom ihåg att ni kan få hjälp och stöd från SMU:s scoutkonsulenter, Bildas konsulenter och från equmenia. Kontakta oss! Vi är till för att stödja er i ert arbete!

Glöm nu inte att ha trevligt och fika ihop! Lycka till!

Atle Svanberg
Scouthandläggare, equmenia
11 febr. 2010

Inspiration till material och övningar är bland annat hämtad från Scoutledarboken, Patric Fornedal, Solveig Westerborn och Karl-Erik Forsgren.

Första samlingen -Att få överblick

Mål:	Att få överblick över scoutledarboken, scoutprogrammet med 14 målspar och åldersindelningen.
Tidsåtgång:	1 t 30 min (2 studietimmar)
I ledarboken:	s 18-29, 78-118
Material:	1 kuvert, post-it-lappar, pennor, ledarboken, fika, 14 ballonger, tunt snöre ca 20 meter, sax, Några tuschpennor.

- Förväntningar och farhågor:** Vilka *förväntningar* och *farhågor* har ni till Scoutledarboken och det förbundsgemensamma scoutprogrammet? Var och en skriver en post-it-lapp med ord som beskriver *förväntningar* och en lapp med *farhågor*. Därefter delar ni era tankar med varandra och lägger alla svaren i samma kuvert. Stäng igen och öppna inte före sjätte samlingen.
- Centrala ord i kapitlet:** Bläddra genom sidorna 18-29. Tag post-it-lappar och skriv ner några ledord ni menar är centrala från dessa sidor. Häng upp på en vägg eller lägg ner dem framför er på bordet. Berätta för varandra varför ni menar att just dessa ord är centrala i kapitlet. Hjälpt varandra att förstå innebörden av orden.
- Varför, hur, vad?** På sidan 21 finns orden VARFÖR – HUR – VAD. Vad ligger i dessa ord? Fundera på om tidigare terminsprogram har uppfyllt dessa frågor.
- Åldersindelningen s 26-29**
 - Använder ni de nya namnen på åldersgrupperna? Varför? Varför inte?
 - Hur tänker ni arbeta med åldersindelningarna i kåren?
 - Det finns en flexibilitet i åldersindelningen och hur länge scouterna tillhör en grupp. Hur tänker ni om det i er kår?
 - Hur praktiserar ni övergången från en åldersgrupp till nästa i dag? Hur kan ni tänkas göra det i framtiden? Har ni ceremonier för detta?
 - Svårt att komma ihåg namnen och åldersgrupperna? Då är det tid att utmana varandra! Ta 10 post-it-lappar. På 5 lappar skriver ni åldersgruppernas namn. (1 på varje lapp). På de andra 5 lapparna skriver ni åldern. (1 åldersintervall på varje lapp). Nu är uppgiften att para ihop namn och åldersgrupp i stigande ordning, men det går på tid! Varje person får 1 försök. Vem har bäst koll och gör det snabbast och rätt?
- Målspar s.78-118.** Scoutprogrammet består av 14 målspar.
 - Ta fram ballongerna. Försök hitta ballonger i följande färger: 3 blå, 3 röda, 3 gula, 2 gröna, 3 orange. (Använd gärna andra färger men det är bra om det är 5 olika färgkombinationer.) Blås upp ballongerna. Skriv 1 av de 14 målsparen på varje ballong så ni till slut har en ballong för varje målspar.
 - Varför har några ballonger samma färg?
 - Vilka utvecklingsområden bygger målsparen på? Varför bygger målsparen på dessa områden?
 - Kolla genom målsparen. Plocka ut 3 målområden som ni vill kolla lite extra på. Läs genom och samtala om innehållet i målsparen.
- Lek:** Nu behöver ni lite golvplats. Ta varje ballong och knyt fast ett 1,5 meters snöre. Knyt fast den runt din högra fot. Ta en ny ballong och snöre och sätt fast den runt din vänstra fot. Har alla *minst* 1 ballong fäst till sin fot? Bra! Då är uppdraget att spränga så många av de andras ballonger som möjligt genom att trampa på dem, men utan att någon trampar på dina ballonger. Vinnaren kröns till Kung av Målsparen!
- Dela ideer!** Tipsa varandra om bra, smarta och intressanta saker som ni har kollat på när ni har bläddrat i hela ledarboken. Därefter kommer ni överens om tid och plats för nästa samling.

Avslutning

Res på er och stå i en cirkel. Dela kort vad ni tycker var det bästa med ledarsamlingen.

Blicka framåt: Efter den här samlingen har ni förhoppningsvis fått en överblick över ledarboken och programmet. Nästa gång ska ni planera terminen. Förbered dig gärna genom att läsa sidorna 120-131.

Andra samlingen -Terminsplanering

Mål:	Att lägga grunden för terminen.
Tidsåtgång:	1 t 30 min (2 studietimmar)
I ledarboken:	s 120-131, 258-260
Material:	Ledarboken, papper, pennor, post-it-lappar, blädderblock/whiteboard eller stora papper att skriva/rita på, fika

Återkoppling från förra samlingen:

Förra gången gick ni genom scoutledarboken, målspåren och åldersindelningen. Vilka tankar har ni gjort er om programmet och ledarboken den senaste veckan? Dela med varandra!

Att planera en termin

Det förbundsgemensamma programmet syftar till att få ledare och scouter att tänka efter före, att skapa en helhet som gör att det alltid går att svara på frågan VARFÖR vi gör en viss aktivitet. Den helheten kan skapas på flera sätt. Ett sätt är att bygga ett terminsprogram med hjälp av slutmål, ett annat utifrån ett speciellt tema.

- Hur planerar vi?** Kapitlet om programplanering (s 120-131) är ledarbokens kanske viktigaste sidor. Använd 15 min till att läsa/bläddra genom kapitlet. Var och en skriver ner några centrala ledord från kapitlet på post-it-lappar. Häng lapparna upp på väggen.
 - Berätta för varandra varför ni valde just dessa ledord och vad ni tyckte var det viktigaste i kapitlet. Har ni lärt er något nytt? Vad?
 - Vad är skillnaden på att planera ut ifrån slutmål eller med hjälp av teman? Finns det andra sätt att planera terminen?
- Nu planerar vi!** Nu ska ni planera en termin och ni använder resten av tiden ni har till denna övning. Välj om ni vill planera terminen utifrån slutmål, teman eller att följa guiden som står på sidorna 128-129. Gör som boken beskriver. Jobba tillsammans med dina ledarkollegor från samma åldersgrupp. Om detta inte är möjligt får ledarna i respektive grupp avgöra vilken åldersgrupp de ska arbeta med. Kom ihåg att fundera på vilka målspar ni arbetar mycket respektive lite mot med de aktiviteterna/teman ni spånat fram.

Avslutning

Res på er och stå i en cirkel: Samtala kort om hur det känns att jobba med terminsplaneringen. *Hur känns det i huvudet och hur känns det i magen?*

Blicka framåt

Om allt har gått bra så har ni nu början till ett terminsprogram. Om ni inte är klara så gör det inget. På nästa samling kommer ni att fortsätta jobba med planeringen. Bläddra gärna fritt i boken inför nästa samling och låt dig inspireras! Utforska www.aktivitetsbanken.se och www.scout.se/program.

Tredje samlingen –Fortsatt planering

Mål:	Att fortsätta planera termin och scoutsamlingar.
Tidsåtgång:	1 t 30 min (2 studietimmar)
I ledarboken:	s 120-131, 258-260
Material:	Ledarboken, terminsprogrammet ni började på förra gången, fika, papper, pennor,

Återkoppling från förra samlingen:

Förra gången lade ni grunden för terminen genom att använda det förbundsgemensamma scoutprogrammet. Bra jobbat! I dag fortsätter planerandet.

1. **Mitt bästa scoutminne!** Vad var det som gjorde det så bra? Dela kort med varandra (2 minuter/person).
2. **Nya tankar sen sist?** Har ni fått några nya tankar och idéer kring scoutprogrammet sen förra gången?
3. **Fortsätta terminsplaneringen.** Ta fram er terminsplanering. Läs genom det. Behöver något ändras? Fortsätt att planera på det sätt ni gjorde förra gången. Samtala kring följande moment:
 - a. Är alla målspar representerade? Vilka är inte med och varför? Läs s 82 som förklarar mer om målsparen.
 - b. Genomsyrar scoutmetoden terminsprogrammet? Läs om scoutmetoden på sidorna 132-165.
 - c. På sidan 127 står det om en 8-åring som började i scouterna. Hur ser er terminsplan ut, är det eldning först på femte mötet?
 - d. Hur kan ni involvera era scouter i planeringen?
4. **Detaljplanering.** Om ni är klara med terminen börjar ni planera scoutsamlingarna eller en hajk i detalj. För tips och idéer läs sidorna 122-129. Kolla också på www.aktivitetsbanken.se för att hitta aktiviteter som passar till era mål.

Avslutning

Res på er och stå i en cirkel. Dela med varandra: *Hur har arbetet gått idag? Vad känns svårt och vad känns roligt? Bidrar scoutprogrammet till att det blir roligare att vara scout och enklare att vara ledare?*

Blicka framåt

Under nästa samling ska vi jobba med scouting och kristen tro. Förbered er gärna genom att läsa sidorna 56-57, 100-101 och 168-175.

Fjärde samlingen – Scouting och kristen tro

Mål:	Att reflektera kring frågor om scouting och kristen tro och hur det påverkar vår planering.
Tidsåtgång:	1 t 30 min (2 studietimmar)
I ledarboken:	s 56-57, 100-101, 168-175
Material:	Ledarboken, fika, post-it-lappar, terminsprogrammet, papper, pennor,

Återkoppling från förra samlingen

Förra gången arbetade ni med terminsprogram och planering av scoutmöten. Är ni nöjda med det ni har jobbat fram så långt? Hur känns det?

- Vad vill du att scouterna ska minnas från sin scouttid?** Dela med varandra (1 minut/person).
- Samtala om kristen scouting.** Mats Aronsson, pastor i Missionskyrkan och scoutledare säger följande: *"En del av mitt scoutledarsvar är att få människor att hitta sin tro, glömmet vi tron i vår verksamhet, då begår vi tjänstefel."* (Ledarboken s 56)
Välj några av dessa frågorna som ni diskuterar:
 - Vad tycker vi om det Mats Aronsson säger?
 - Hur syns och märks det att vi är en kristen kår?
 - Vad är målet med att ha en kristen inriktning på scoutverksamheten?
 - Vilka är våra största utmaningar som en kristen kår?
 - Måste alla scouter vara troende?
 - Måste alla ledare i kåren vara uttalade kristna?
 - Vilka förväntningar har föräldrar, församling, samhället och andra på en kristen scoutkår?
 - Vad gör vi för att scouter och ledare ska utveckla sin tro?
 - Hur ser den perfekta kristna scoutledaren ut?
 - Hur ser den perfekta kristna scoutkåren ut?
 - Hur kan vi göra för att ta både vår tro och scouting på allvar?
- Kristen scouting under terminen.** Ta fram er terminsplanering. Hur är den kristna tron tydlig? Vad kan göras för att förtydliga den under terminen? Lästips: s 56-57 och 100-101.
- Värderingsövning.** Tag ett A4-papper och skriv *"Håller med!"* och ett annat där ni skriver *"Håller inte med!"*. Lägg pappren i var sin ände av rummet. Mellan dessa två papper är det nu en osynlig värderingsskala. Ställ nu frågorna här under. Deltagarna ställer sig på den osynliga linjen utifrån sin ståndpunkt. Antingen håller man med eller inte eller kanske lite. När alla har hittat sin plats berättar ni för varandra varför ni står där ni står. Man får lov att passa om man vill.
 - Jag tycker det är svårt att arbeta med kristen tro i scouterna.
 - Jag älskar mina scouter.
 - Scouting och kristen tro går inte ihop.
 - Scouterna har gjort att jag har växt som kristen.
 - Jag är en lyssnande ledare.
 - När det är andakt brukar jag som oftast leda och scouterna lyssnar.
 - I min patrull har vi alltid en stund där scouterna får säga hur dom mår.
 - (Har ni flera egna frågor så använder ni dom.)
- Att reflektera i scouterna.**
 - Bläddra genom sidorna 168-175 om Reflektion. Använd post-it-lappar och skriv ner några ledord ni menar är centrala från dessa sidor. Sätt upp på en vägg eller lägg ner dem framför er på bordet. Berätta för varandra varför ni tycker att just dessa ord är centrala i kapitlet.
 - Vilka erfarenheter har ni i kåren av reflektion?
 - Hur kan ni utveckla reflektion i kåren?
 - Hur tror ni att en mer genomtänkt reflektion kan påverka terminsplaneringen?
 - Hör reflektion ihop med kristen tro och är reflektion och andakt det samma?

Avslutning

Res på er och stå i en cirkel: Dela med varandra hur samlingen har varit. Vad har varit svårt, roligt, trevligt?

Blicka framåt

Under nästa samling ska ni jobba med Scoutmetoden och hur det är att vara scoutledare. Förbered er gärna genom att läsa sidorna 30-61, 132-167.

Femte samlingen – Scoutmetoden och att vara scoutledare

Mål:	Att lära mer om Scoutmetoden och reflektera kring hur det är att vara scoutledare.
Tidsåtgång:	1 t 30 min (2 studietimmar)
I ledarboken:	s 30-61, 132-167
Material:	Ledarboken, fika, papper, pennor, terminsprogrammet, post-it-lappar, blädderblock, tuschpennor. Skriv ut bilderna av scoutmetoden som du hittar här: http://www.scout.se/attachments/10915_Hjalpmapp%20scoutmetoden.pdf

Återkoppling från förra samlingen

Förra gången arbetade ni med scouting och kristen tro. Vad är det viktigaste ni tar med er från den samlingen?

- 1. Min ledarförebild.** Dela ett scoutminne med varandra (2 minuter/person): *Kommer du ihåg någon scoutledarförebild som du haft? Vad var det som utmärkte den personen?*
- 2. Varför är du scoutledare?** Vad är det roligaste med att vara scoutledare? Fundera var och en i några minuter innan ni samlas och delar era tankar.
- 3. Scoutledarskapet.** Fundera tillsammans kring vad det är som är unikt med just scoutledarskapet. Skiljer det sig från att vara ledare inom idrott eller annan kyrklig barn- och ungdomsverksamhet?
- 4. Att jobba i ett ledarteam.**
 - a. Vad är viktigt i ett ledarteam? Läs sidorna 32-34. Skriv ledord på post-it-lappar och klistra upp. Diskutera vad som är viktigt för att ett ledarteam ska fungera. Gör en lista på de 5 viktigaste områden. Rangordna era förslag!
 - b. Jenny Kindgren säger på sidan 32: *"Har ledarna kul och får göra det de tycker mest om så kommer verksamheten att bli bra och barnen och ungdomarna kommer att strömma till!"* Håller ni med? Har ni kul i ledarteamet? Kan ni göra något för att ha kul?
- 5. Att skapa trygghet i kåren**
 - a. Dela upp gruppen två och två. En med förbundna ögon och en som leder. Den som leder talar om för den som blir ledd vart hon/han ska gå; ex rakt fram, höger, bakåt. Växla så att båda får leda och bli ledd. Därefter samtalar ni om hur det kändes att leda och att bli ledd. Kändes det tryggt? Vad gör att man känner trygghet eller otrygghet?
 - b. På s 38 står det: *"Som ledare är du med och skapar normen för hur gruppen fungerar och det är viktigt att du sätter gränser och tydligt visar vilket beteende som är godtagbart."* Hur kan du som ledare skapa trygghet bland scouterna?
 - c. På s 41 längst ner finns det några frågor som handlar om normer i kåren. Välj ut några frågor och diskutera.
- 6. Scoutmetoden – så här arbetar vi. s 132-167**
 - a. Vad tänker ni på när man säger scoutmetoden? Brainstorma fritt! En person skriver ner alla förslag på ett blädderblockspapper.
 - b. Sätt upp bilden av scoutmetoden (som ni har skrivit ut) eller se på bilden på bokens framsida eller på s 134. Vilken del av scoutmetoden hör ihop med vilken pusselbit? Har ni fått med alla delar i scoutmetoden i den brainstorm ni gjorde?
 - c. Sätt upp alla pusselbitsbilderna av scoutmetoden som ni har skrivit ut. (se länk längre upp). Fördela ledarbokens avsnitt om varje bit i scoutmetoden mellan er. Varje ledare läser igenom en bit. (Till exempel: En läser om Learning by doing. En annan läser om Friluftsliv.) Skriv upp ledord från den bit du läser om och häng upp på väggen under respektive bild.
 - d. Därefter går ni tillsammans genom alla scoutmetodens "pusselbitar". Diskutera varje bit och vad den innehåller. Använder ni er av denna pusselbit i ert scoutprogram? Varför eller varför inte? Hur kan ni utveckla denna bit?

Avslutning

Res på er och stå i en cirkel: Dela med varandra vad som har varit det mest inspirerande under denna samling.

Blicka framåt

Nästa gång är temat Rekrytering och Scoutkårens framtid. Förbered er gärna genom att läsa s 198-217.

Sjätte samlingen –Rekrytering

Mål:	Att tänka genom hur ni kan bli flera scouter och ledare.
Tidsåtgång:	1 t 30 min (2 studietimmar)
I ledarboken:	s 198-217
Material:	Ledarboken, fika, papper, pennor, terminsprogrammet, post-it-lappar, blädderblockspapper, tuschpennor

Återkoppling från förra samlingen

Förra gången arbetade ni med scoutmetoden och att vara scoutledare. Vad är det viktigaste ni tar med er vidare från den samlingen?

- 1. Varför är jag scout?** Varför började du i scouterna och varför är du fortfarande med? Dela!
(1 min/person)
- 2. Vad är det bästa med er kår?** Skriv på ett A4-papper: "Det bästa med vår kår!" Sätt upp pappret på väggen. Under totalt 3 minuter ska var och en skriva så många ledord som möjligt som beskriver det bästa med er kår. Använd en post-it-lapp per ledord. Sätt upp på väggen. När tiden är ute delar ni allt det som är bra med er kår!
- 3. Tid att drömma tillsammans!**
 - Föreställ er att ni befinner er 5 år fram i tiden och kåren har dubbelt så många medlemmar. Ni drömmer att scouter och ledare trivs och har kul. Dela in er i grupper på 3 som drömmer om vad ni gör i kåren och hur det känns att vara scoutledare. Skriv ner er dröm med ledord på blädderblockspapper. Använd tuschpennorna.
 - Häng upp drömmarna på väggen. Dela med de andra grupperna och diskutera tillsammans hur era drömmar kan bli verklighet.
 - Vad var orsaken till att ni på 5 år dubblade medlemsantalet i kåren?
- 4. Lek!** Nu är det lektid så res på er! Utmana varandra i ledarmästerskapet i sten-sax-påse. Vem blir mästare? (Är det någon som kan en rolig variant på samma lek så kör i gång!)
- 5. Hur blir vi flera scouter?**
 - På s 202 står det att *"det är roligare att vara fler scouter och ledare"*. Håller ni med? Finns det möjlighet för att flera scouter och ledare kan få del av allt det som är så otroligt bra i er kår?
 - Varje höst anordnar scouterna i Sverige en nationell rekryteringskampanj. (Se s 260). Kan ni tänka er att delta i rekryteringskampanjen?
 - Finns rekrytering med i det terminsprogram ni har tagit fram? Varför eller varför inte?
- 6. Hur blir vi flera ledare?**
 - Läs sidan 202 och gå genom sexstegsmetoden på s 203. Är detta en metod ni kan använda? Diskutera hur ni kan bli flera ledare. (Behöver ni ytterligare hjälp finns "Metodhäfte vuxna" att ladda ner på www.scout.se/rekrytering)

Studiecirkel i patrullerna

Nu är ni framme vid den sista ledarsamlingen. Det är dags att tänka på hur ni vill arbeta vidare med det förbundsgemensamma scoutprogrammet.

- Hur vill ni arbeta vidare med scoutprogrammet i kåren?
- Vill ni att patrullerna ska vara studiecirkel och genom det få materialet utan kostnad? Bestäm hur ni går till väga och vem som gör vad. För information om studiecirkel för patruller se www.bilda.nu eller kontakta er SMU-scoutkonsulent.

Avslutning

- Ta fram kuvertet och lapparna som ni använde under första samlingen. Vad tänker ni om era svar? Har ni andra förväntningar och farhågor nu?
- Res på er och stå i en cirkel: Hur ser ni på denna resa ni har gjort tillsammans under dessa ledarsamlingar? Dela kort med varandra.